

SEMBRA
LLIBRES

Sobre l'anarquisme

Títol original: On Anarchism

Primera edició: setembre de 2021

© Del text original: Noam Chomsky, 2013

© De la introducció: Nathan Schneider, 2013

© De la traducció: Octavi Gil Pujol, 2021

© D'aquesta edició: Sembra Llibres, Coop. V., 2021

C/ Real de Gandia, 3, baix esq.

46020 València

sembra@sembrallibres.com

www.sembrallibres.com

som cooperativa

Edició: Mercè Pérez i Xavi Sarrià

Disseny de la col·lecció: Setanta | www.setanta.es

Correcció: Oriol Valls

Maquetació: Octavi Gil Pujol

Publicat amb acord amb The New Press, New York

Aquest llibre s'ha imprès a Bookprint
amb paper ecològic, òfset cru de 80 grams i ha estat
compaginat amb cos 10,5 de la tipografia Mercury.

ISBN: 978-84-16698-67-7

DL: V-2083-2021

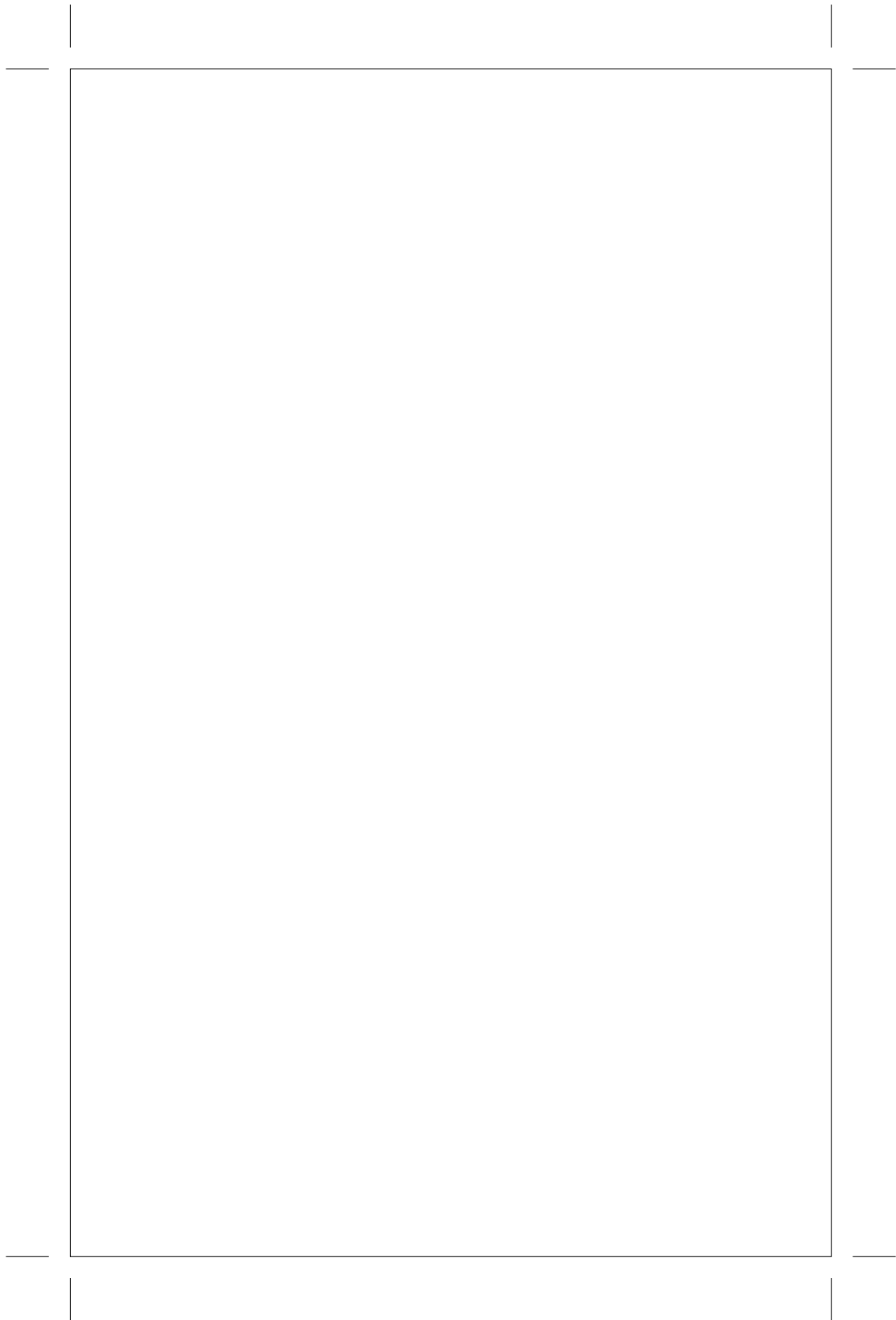
Noam Chomsky

Sobre l'anarquisme

Traducció d'Octavi Gil Pujol

SEMBRA
LLIBRES

Introducció

Anarcocuriositat o amnèsia anarquista

Nathan Schneider

El primer vespre d'un viatge solidari en autobús a Cisjordània vaig presenciar com un grup d'universitaris d'arreu dels Estats Units feia un descobriment excel·lent: tots eren anarquistes, com a mínim una miqueta. Asseguts a les butaques del vestíbul d'un hotel desolat prop del camp de refugiats de Jenin, una ciutat devastada per la guerra, sondejaven les tendències polítiques dels uns i els altres, reflectides en la manera de vestir de cadascú i en els seus tatuatges més recents. Tot això, juntament amb històries sobre traumes del passat, va sortir a la llum al llarg del nostre viatge de deu dies. «Jo m'identifico com a anarquista», va admetre un.

Un altre va saltar a l'espai que el primer acabava d'obrir: «Totalment, jo igual».

A continuació es van apuntalar punts de vista bàsics sobre ideologies i temàtiques diverses: el capacitisme, les opcions de gènere, els zapatistes mexicans, els blocs negres, les fronteres... Els estudiants van entendre la seva unanimitat gairebé total com una coincidència gairebé incalculable, encara que allò, en realitat, no en tenia res, de casual.

Això va ser a la tardor del 2012, just després del primer aniversari d'Occupy Wall Street. Una nova generació de radicals havia viscut una experiència a primera línia i havia tingut una sensació de possibilitat, i ara no tenia gaire clar quin era el pròxim pas. Havien participat en una revolta que aspirava a organitzar-se horitzontalment, que es negava a dirigir les seves demandes a les autoritats pertinents i que, com altres moviments concurrents a tot el món, es vantava

de la manca de líders individuals. No es podia considerar aquell moviment com un fenomen anarquista en si mateix; encara que alguns dels seus organitzadors eren anarquistes desacomplexats, la majoria dels que hi van participar no s'identificarien en aquests termes. Però, tot i així, l'estil de vida a què el moviment va empènyer tantes persones, amb les seves transitòries zones autònomes en places públiques, els va deixar un sentiment anarcocuriós, com se'l definia a vegades.

La generació que més va activar Occupy Wall Street és aquella per a la qual la Guerra Freda ho és tot i a la vegada no significa res. Vam prendre consciència en un món on el comunisme era una proposta condemnada des del primer moment, doblegat pels nostres avis reaganians i, a sobre, manifestament genocida. El capitalisme va ser just vencedor de la partida: les forces de mercat *funcionen*. Amb tot, una mena de socialisme més vague, com el que proporcionava els sistemes ferroviaris funcionals que ens transportaven en els nostres viatges per tot Europa amb la motxilla a l'esquena, encara tenia força tirada. Però, és clar, la paraula *socialisme* ha estat insistentment deslluïda als altaveus hegemònics de Fox News fins al punt d'esdevenir, òbviament, inutilitzable en el terreny polític. També és la paraula que la Fox associa a Barack Obama, a qui la campanya porta per porta d'aquesta generació va ajudar a ser elegit però l'administració del qual va enfortir l'oligarquia corporativa, va lliurar guerres robòtiques inexplicables i va empresonar treballadors migrants i denunciants heroics a un ritme sense precedents. No està malament, per ser *socialisme*.

L'anarquisme, doncs, és un racó al qual ens veiem empesos més que una decisió conscient, un últim recurs apofàtic, i fructífer.

Permet ser polític fora dels límits del binomi vermell i blau del que se sol denominar *política* als Estats Units sense estar destinat a la inevitable traïció d'un dels partits grans. Podem afirmar els valors que hem après a internet:

transparència, proveïment participatiu, llibertat positiva, llibertat negativa. Podem ser nosaltres mateixos.

L'anarquia és el full en blanc de la política de principis del segle XXI. És l'expressió taquigràfica del present etern, de l'oportunitat de posar el rellotge a zero. El cas més evident d'això és el col·lectiu anàrquic d'internet Anonymous, que posa com a única condició per ser-ne membre haver esborrat la identitat, la història, els orígens i la responsabilitat propis.

L'amnèsia anarquista que ha sobrepassat la política radical als Estats Units és un reflex de la mateixa amnèsia política estatunidenca en general. Excepte alguns mites compartits sobre els nostres fundadors esclavistes i les nostres guerres més sanguinàries, ens agrada imaginar que tot el que fem es fa per primera vegada. Aquesta amnèsia pot resultar-nos útil, ja que proporciona una sensació de vitalitat pionera a les nostres iniciatives que sembla que la resta del món, carregat d'història, envegi. Però al mateix temps també ens condemna a reinventar la roda una vegada i una altra, i això implica perdre precisament el que fa que valgui la pena prendre's seriosament l'anarquisme: la perspectiva d'aprendre, generació rere generació, a construir una societat ben organitzada i lliure des de la base.

La nostra capacitat per oblidar és colpidora. El 1999, un consell de portaveus horitzontal va organitzar unes protestes que van ajudar a suspendre la cimera de l'Organització Mundial del Comerç a Seattle. Poc més d'una dècada després, una massa crítica de participants d'Occupy Wall Street considerava que una estructura de presa de decisions d'aquestes característiques representava una innovació reformista il·legítima i intolerable.

A pesar de la quota de culpa que nosaltres mateixos tinguem per la nostra pròpia amnèsia, també és cert que aquesta amnèsia se'ns ha imposat a través de la repressió contra l'amenaça que en el passat s'atribuïa a l'anarquisme. Recordeu que un president estatunidenc va ser assassinat

per un anarquista, i que un altre assassinat anarquista va detonar la Primera Guerra Mundial. Encara avui hi ha edificis de Wall Street que presenten marques sense identificar dels impactes de bombes anarquistes. I el que és més útil i més perillós: els anarquistes viatjaven per tot el país ensenyant als obrers a organitzar-se i a exigir una remuneració justa als lladregots aburgesats dels seus caps. Per això els qüestionaris d'Ellis Island, la petita illa on s'inspeccionaven els immigrants que arribaven als Estats Units per via marítima, procuraven identificar els anarquistes provinents d'Europa. Per això els anarquistes italians Sacco i Vanzetti van ser martiritzats el 1927, i per això els grans jurats itinerants encara avui empresonen anarquistes sense càrrecs. Per això veiem jocs de mans liberals com el que es descriu al capítol 3, mitjançant el qual la revolució popular anarquista que es coïa durant la Guerra Civil Espanyola va quedar hàbilment esborrada de la història.

El full de l'anarquisme, en realitat, és qualsevol cosa menys blanc. En aquest llibre, Noam Chomsky fa el paper d'ambaixador del tipus d'anarquisme que se suposa que hauríem d'haver oblidat, el que té una història i la coneix, el que ja ha demostrat que un altre tipus de món és possible. Chomsky va entrar en contacte amb l'anarquisme per primera vegada de petit, a Nova York, abans que la Segona Guerra Mundial aconseguís convertir el maniqueisme del capitalisme contra el comunisme en la religió civil indiscutible dels Estats Units. A les parades de llibres trobava tant Marx com Bakunin. Va veure com una classe capitalista se salvava de la ruïna de l'època de la Gran Depressió tan sols creant una xarxa de seguretat per a la societat i tolerant els sindicats. El sionisme al qual estava exposat era una crida al col·lectivisme agrari, no a l'ocupació militar.

El principi amb què Chomsky descriu les seves pròpies inclinacions anarquistes traça una línia des dels primers teòrics llibertaris moderns, com Godwin i Proudhon, fins als assassins de principis de la dècada del 1900 i els instints

de l'actual Anonymous: cal revocar el poder que no estigui justificat per la voluntat dels governats. O encara més: cal reformular-lo des de baix de tot. Sense unes elits cobdicioses que mantinguessin el privilegi a través de la propaganda i la força bruta, els treballadors podrien posseir i governar els seus llocs de treball i les comunitats podrien cobrir les necessitats bàsiques de tothom. No totes les tàctiques anarquistes són igualment ètiques o efectives, però totes emanen, en major o menor grau, d'aquesta esperança comuna.

A la vellesa, Chomsky duu el seu anarquisme amb una humanitat poc habitual, sense cap necessitat d'exhibir-lo com una caricatura de si mateix. Tota una vida d'idees radicals i d'activisme a tort i a dret l'acrediten a bastament. No veu cap contradicció entre mantenir uns ideals anarquistes i perseguir certes reformes a través de l'estat quan sorgeix l'oportunitat de fer una societat més lliure i justa a curt termini; aquesta humilitat és un antídoto necessari contra el purisme contraproductiu de molts anarquistes actuals. Ell representa un temps en què els anarquistes eren realment temibles, i no tant perquè estiguessin disposats a travessar a cops de pedra l'aparador d'un Starbucks com perquè havien descobert la manera d'organitzar-se en una societat funcional, igualitària i suficientment productiva.

Aquest vessant de l'anarquisme va ser la causa de l'encantament de George Orwell abans d'arribar a Barcelona per unir-se a la guerra contra Franco. És un moment que comparteix a *Homenatge a Catalunya*, un llibre que apareix citat diverses vegades en aquestes pàgines. Llavors ja hi havia masos, fàbriques, serveis públics i milícies dirigits pels treballadors de les línies anarcosocialistes. Orwell recorda:

Jo estava integrat, més o menys per atzar, en l'única comunitat de l'Europa occidental on la consciència política i el rebuig del capitalisme eren més habituals que les seves contrapartides. Aquí, a l'Aragó, estava entre desenes de milers de persones majoritàriament d'origen proletari, que convivia i